

สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

ลักษณะพื้นที่ของหมู่บ้านน้ำแล้ง

พื้นที่ของหมู่บ้านน้ำแล้งเป็นที่ดอนอยู่สูงกว่าบริเวณข้างเคียง นายวง เล่าว่า "เวลาหน้าน้ำมาก ๆ น้ำก็จะท่วมหมู่บ้านนี้เหมือนกัน แต่จะท่วมอยู่ไม่นานก็จะลด เพราะน้ำจะไหลไปสู่อำเภออื่นที่ต่ำกว่าหมด"

แหล่งน้ำของหมู่บ้านนี้ แต่เดิมก็คือ คลองแก้วซึ่งไหลผ่านหมู่บ้าน คลองแก้วนี้เป็นคลองที่มีต้นน้ำอยู่ในตำบลโกสุม อำเภอลานนา และไหลผ่านหลายตำบล เช่น ตำบลพินัง ตำบลนาดี ตำบลโพธิ์สองต้น ตำบลนา ตำบลปากน้ำ แล้วไหลออกสู่ทะเล

สภาพดิน

ดินในหมู่บ้านน้ำแล้งเป็นดินปนทราย นาย จ. เล่า ว่า "แต่ก่อนดินที่นี่ดีมากปลูกพืชอะไรก็งาม แต่ระยะหลัง ๆ ดินเสื่อมคุณภาพลง ปลูกอะไรก็ไม่ค่อยงาม เมื่อมีผู้ริเริ่มนำปุ๋ยเคมีเข้ามาใช้ ชาวบ้านก็นิยมกันมาก เพราะสะดวกกว่าการใช้ปุ๋ยคอกที่ใช้กันมาแต่เดิม แต่ปุ๋ยเคมีก็มีผลในการทำลายความสมบูรณ์ของดินด้วย" นาย จ. ซึ่งเคยเป็นเกษตรกรตัวอย่างของหมู่บ้านน้ำแล้ง กล่าวว่า "การใส่ปุ๋ยเคมีมาก ๆ ทำให้ดินแข็ง ซึ่งปัญหานี้ก็แก้ได้ยาก"

อาณาเขตของหมู่บ้าน

หมู่บ้านน้ำแล้งอยู่ห่างจากอำเภอเมือง ๑๔ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากถนนหลวง ๖ กิโลเมตร ในสมัยที่ยังไม่มีรถ ชาวบ้านจะเข้าเมืองก็เดินหรือนั่งเกวียนกัน สำหรับในปัจจุบัน ถ้าจะเข้าเมืองจะต้องขึ้นมอเตอร์ไซด์ไปลงปากทาง แล้วต่อรถสองแถวเข้าเมืองไป เพราะไม่มีรถสองแถวรับส่งคนวิ่งเข้าหมู่บ้าน

ถนนจากหมู่บ้านถึงปากทางที่ต่อกับทางหลวง เป็นดินลูกรัง ส่วนถนนในหมู่บ้านมีบางตอนเป็นถนนดินลูกรัง บางตอนเป็นถนนดิน และบางตอนเป็นแต่เพียงทางเท้าที่ชาวบ้านใช้เดินไปมาในหมู่บ้าน

ที่ตั้งของหมู่บ้านนี้เป็นดังนี้

ทิศเหนือ	จรด	คลองแก้ว
ทิศตะวันออก	จรด	ตำบลนาดี หมู่ ๓ และ ตำบลท่าเสา หมู่ ๑
ทิศตะวันตก	จรด	หมู่ ๔ ตำบลพ่วง และ อำเภอลานนา ที่ตำบล ท่าแก้ว
ทิศใต้	จรด	ตำบลหลวงลุง

เขตแดนที่ติดต่อกันระหว่างน้ำแล้งและ เรียง เคยมีป่าสงวนซึ่งมีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ขึ้นอยู่
แต่ต่อมาเรียงไต่บุกเข้าไปจัดการทำโฉนดที่ดินบริ เวณนั้น เป็นของอำเภอ เรียง ทำให้เขตแดนของ เรียง
ขยายมาชนกับเขตแดนของหมู่บ้านน้ำแล้ง

สถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้านคือ วัดธรรมวิเวก ซึ่งมีโรงเรียนธรรมวิเวกอยู่ใน
บริเวณวัดด้วย

ในหมู่บ้านนี้เป็นที่ตั้งของสถานีวิทยุ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราชด้วย ตั้งอยู่ปากทาง
เข้าหมู่บ้านน้ำแล้ง

นอกจากนี้ก็มีโรงเรียนบ้านน้ำแล้ง และสถานีอนามัยประจำตำบล พร้อมบ้านพักเจ้าหน้าที่
อนามัย ๒ หลัง และมีสถานีตำรวจ พร้อมบ้านพักตำรวจ ซึ่งตั้งแต่สร้างยังไม่ได้ใช้เลยทั้งสถานีตำรวจ
และบ้านพักตำรวจในปัจจุบันนี้ร้างอยู่ จากปากคำของชาวบ้านหลายคน กล่าวว่า "ตำรวจไม่กล้ามาอยู่"

แหล่งน้ำ

แต่เดิมชาวบ้านใช้น้ำในคลองแก้ว และน้ำบ่อที่ขุดไว้ตามบ้าน แต่จากปากคำของชาวบ้าน
หลายคน เช่น นาย ค. กล่าวว่า "หลังจากมีการขุดคลองชลประทาน ซึ่งขุดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒
ทำให้หน้าของเขาเสียหายทำไม่ได้เลยเพราะไม่มีน้ำ เนื่องจากคลองชลประทานอยู่ลึก น้ำฝนที่ตกลงมา
ก็ไหลลงคลองชลประทานหมด และน้ำในคลองชลประทานก็อยู่ต่ำเกินไปเอาขึ้นมาทำนาไม่ได้ และน้ำ

ในบ่อที่ขุดไว้ใช้ก็พลอยแห้งไปด้วย ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่เดือดร้อนมาก" และจากปากคำของ นาง ป. กล่าวถึง เรื่องนี้ว่า "ผู้ที่จะได้ใช้น้ำจากคลองชลประทานนี้ก็คือ พวกที่หน้าของ เขาอยู่ใกล้คลองชลประทาน สายที่ขุดไม่ลึกมาก เพราะคลองชลประทานนี้ขุดแยกเป็น ๒ สาย ส่วนนาที่อยู่ริมคลองชลประทานสาย ที่ขุดลึกจะทำนาไม่ได้เลย คือนาร้างไปเลย เพราะน้ำไหลลงคลองชลประทานหมด"

เมื่อขุดคลองชลประทานแล้ว เขาก็ปิดคลองแก้วให้เป็นคลองบอด เพื่อให้ น้ำไหลไปลง คลองชลประทาน ชาวบ้านที่เคยใช้น้ำจากคลองแก้วก็ไม่ได้ใช้อีก

ดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่าใน เรื่องที่เกี่ยวกับแหล่งน้ำ ในหมู่บ้านนี้เริ่มมีปัญหา ชาวบ้าน พยายามร้องเรียนต่อทางกรมชลประทาน แต่ก็ยังไม่ได้มีการจัดการแก้ไขอย่างหนึ่งอย่างใด และต้นปี ๒๕๒๖ ก็เริ่มขุดคลองชลประทานสายใหม่ขึ้นอีก ชาวบ้านก็ได้แต่หวังว่าความผิดพลาดจากคลองชลประทานสายเก่า จะช่วยให้การขุดคลองชลประทานสายใหม่เป็นคลองที่เป็นประโยชน์ต่อชาวบ้านน้ำแล้งบ้าง

ประชากร

ผู้ที่มาตั้งถิ่นฐานที่หมู่บ้านน้ำแล้งในระยะแรก ๆ ตั้งบ้าน เรือนอยู่ตามริมคลองแก้ว ต่อมา เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น จึงขยายออกไปอยู่บริเวณลึก เข้าไปจากฝั่งคลอง

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ประชากรของหมู่บ้านน้ำแล้ง มี ๑,๘๗๐ คน มีครัวเรือน ๓๐๑ ครัวเรือน (จากคำบอกเล่าของผู้ใหญ่ ก.) เป็นครัวเรือนเกษตรกร ๒๕๐ ครัวเรือน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๘๖ ของ ครัวเรือนทั้งหมด

ประวัติหมู่บ้าน

บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านน้ำแล้งเดิมเป็นป่า อายุของหมู่บ้านนี้ตั้งแต่เริ่มมีคนเข้ามาตั้งถิ่นฐาน บ้านเรือนอยู่ จนถึงปัจจุบันนั้นมากกว่า ๑๐๐ ปี เพราะจากคำบอกเล่าของ นาย จ. อิศศครูใหญ่ โรงเรียนวัดจันทร์ (ปัจจุบันเกษียณแล้ว) เล่าว่าคุณตาของท่านและพรรคพวกมาบุกเบิกตั้งบ้านเรือน หักร้างถางพงกันตั้งแต่ต้นรัชกาลที่ ๕ ชาวบ้านที่อพยพมาตั้งบ้านเรือนที่หมู่บ้านในรุ่นแรก ๆ นี้มาจาก ในเมืองนครศรีธรรมราช แต่เดิมก่อนจะมีคนมาตั้งถิ่นฐานบ้าน เรือนอย่างถาวรที่บริเวณนี้ ก็มีคนมาอยู่ ชั่วคราวกันบ้าง คือพวกที่มีอาชีพหาของป่าไปขายหรือพวกล่าสัตว์ป่าไปขาย เพราะแถบนี้มีสัตว์ป่าชุกชุมมาก

นาย จ. เล่าว่า "ตำบลพางนี้ เป็นเขตกำแพงเมืองรอบนอกของเมืองนครศรีธรรมราช
คือเป็นด่าน"

หมู่บ้านน้ำแดงเป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่กว้างมาก คือ มีพื้นที่ทั้งหมด ๓ พันกว่าไร่ ทั้งนี้เป็นเพราะ
อาณาเขตของหมู่ ๓ หรือน้ำแดงในปัจจุบัน เป็นอาณาเขตของหมู่ ๑ และหมู่ ๓ ที่รวมเข้าด้วยกัน เนื่องจาก
กำนันตำบลนี้ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑ ด้วยถูกถอดออกเพราะถูกฟ้องร้องเรื่องทุจริตในหน้าที่ จากปากคำของ
นายข้าง เล่าว่า "พ่อแม่เป็นคนที่นี่ เดิมอยู่หมู่ ๑ แต่ปัจจุบันกลายเป็นหมู่ ๓ เพราะกำนันหมู่ ๑ ถูกถอด
เพราะไปกินเงินท่าเหมื่อนน้ำ ผู้ใหญ่หมู่ ๓ ต้องไปเป็นแทน พอตัดตอนนั้นเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒
(กำนันที่ถูกถอดคือ กำนันปราบ) คือหมู่ ๓ เท่ากับรวมหมู่ ๑ เดิมและหมู่ ๓ เข้าด้วยกัน กำนันคนทั้งหมด
หมู่บ้าน ๒ หมู่บ้านนี้เข้าด้วยกัน คือกำนันปราบ และต่อมาได้มีการตั้งหมู่ ๑ ขึ้นใหม่อีกแห่งหนึ่ง

สภาพสังคมในหมู่บ้านน้ำแดง

สภาพเดิมของหมู่บ้านนี้ อาจมองภาพจากคำบอกเล่าของชาวบ้าน แยกเป็นด้าน ๆ ได้คือ

- การคมนาคม

แต่ก่อนยังไม่มีถนน ไม่มีรถ ชาวบ้านจะเข้าเมืองก็เดินไป จากคำบอกเล่าของ
นางลัม บอกว่า "สมัยก่อนไปไหนก็เดินไป คนของก็หาไป" และ นายพจน์ เล่าว่า "แต่ก่อนเดินไป
นครฯ กลัวสัตว์ป่ามาก เวลาจะไปก็ต้องไปกันหลาย ๆ คน จะได้เป็นเพื่อนกัน เพราะแถวนี้มีเสือ สิงห์
และสัตว์ร้ายมาก ใครไปเที่ยวกลางคืน บางทีซากปลาก็เจอเลือกกลางทาง"

- การทำมาหากิน

นายชิน กล่าวว่า "แต่เดิมขนสินค้าไปขายในเมือง ใช้หาไป หรือบางทีก็ใช้
เกวียน"

นางผล เล่าว่า "แต่ก่อนมีเกวียนรับจ้างขนของไปตลาด"

นายข้าง เล่าว่า "สมัยก่อนเอาของไปขายก็หาไป เอาไปเท่าที่เอาไปได้
ที่เหลือก็ต้องปล่อยทิ้งไว้ สมัยก่อนเงินทองหายาก คนอยู่กันแบบสมถะ เท่าที่พออยู่ได้"

สมัยก่อนคือประมาณ ๓๐ กว่าปีมาแล้วนั้น โอกาสยังเป็นของผู้ที่มีความพยายามและตั้งใจจริง
อย่างเช่นประวัติของนายจุ่น ซึ่งเล่าว่า "พ่อแม่เป็นคนตำบลพาง แต่บ้านเดิมอยู่นาโหนด พ่อตายตั้งแต่
อายุ ๑๑ ปี มีพี่น้อง ๗ คน เริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดจันทร์ ซึ่งอยู่หมู่ที่ ๔ จบประถม ๓ ก็ออกจาก

โรงเรียน พออายุได้ ๑๔ บวชอยู่ได้ ๕ ปีก็สึก ตอนหนุ่ม ๆ เกเรเที่ยวคบเพื่อนขโมยของเขาและเคย ถูกจับข้อหาวิ่งราว แต่งงานเมื่ออายุ ๒๔ ปี ไปอยู่บ้านพ่อตาแม่ยาย ๓ คืน (อยู่ที่ตำบลนาดี) แล้ว ย้ายกลับมาอยู่ที่นี้ ตอนเริ่มออกเรือนนั้นมีข้าวอยู่ ๒๐ เสี่ยง ไม่มีสตางค์เลย สมัยก่อนไม่ค่อยมีสตางค์ แต่ของก็ถูก มีสตางค์นิดหน่อยก็ซื้ออะไร ๆ ได้ ที่ดินก็ไปจับจองหักร้างทางพงเอาเอง เคยไปหักร้าง ทางพงที่ตำบลอื่น ไปมีเรื่องกับเจ้าถิ่นก็อยู่ที่นั่นไม่ได้ จึงได้ไปซื้อที่อยู่ที่วัดเพลงอยู่ได้ ๒ ปี ก็กลับไปอยู่ บ้านพ่อ ตา แล้วก็มาจองที่ดินตรงนี้ได้ ๔๐ - ๕๐ ไร่ ปลูกยาง มะพร้าว และหมาก ก็พอจะอยู่มาได้ ตัวเองไม่มีลูก แต่มีลูกติดที่เกิดจากเมีย ๑ คน"

เมื่อมีถนนและมีรถเข้ามาวิ่งในหมู่บ้าน ดังกล่าวแล้วข้างต้น ชาวบ้านก็สามารถนำผลผลิต ของเขาเข้าไปขายในตลาดได้สะดวกขึ้น เพราะในสมัยที่ยังไม่มีรถ ชาวบ้านเดินทางไปในเมืองด้วย เค้าเปล่าหรือเกวียน ถ้าเดินเท้าเปล่าก็จะหาบสินค้าคืออย่างแผ่นและผลไม้ และบางทีก็จะมีชาวบ้าน บางคนที่มี เกวียน รับซื้อสินค้าบรรทุกเกวียน เข้าไปขายที่ตลาดด้วย

นาย จ. เล่าว่า "สมัยก่อนคนทำนาได้ข้าวไว้กิน ชีวิตไม่ต้องขึ้นอยู่กับตลาด อาหารหา ได้เองจากในน้ำในป่า ฝั่งตลาดแต่เพียง เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ไปตลาดก็เดินกันไป ของที่เรามาผลิต ไปขายได้พอที่จะซื้อของมาใช้ แต่ปัจจุบันขายผลผลิตได้ไม่พอซื้อของมาใช้"

การเดินทางไปตลาดแต่ก่อนต้องเดินไป (ถ้าไม่ได้นั่งเกวียน) และจะต้องไปกันหลาย ๆ คน เพราะทางเป็นป่าทั้งนั้น ถ้าจะให้ไปถึงตลาดเข้าพอดี เพื่อจะได้ขายผลผลิตได้ทันทีนั้นจะต้อง เดินทางกันตั้งแต่เที่ยงคืน เนื่องจากระยะทางที่จะเดินประมาณ ๔ - ๕ ก.ม. ถ้าจะไปขายที่ตลาด ยานแหล แต่ถ้าจะไปขายที่ตลาดแขก ซึ่งอยู่ที่ท่าวัง ในตัวเมืองนครศรีธรรมราช ก็จะต้องเดินไกล ขึ้นไปอีกคือราว ๆ ๑๕ ก.ม.

ปัจจุบัน เมื่อมีถนนที่รถวิ่งได้สะดวก เข้ามาถึงหมู่บ้าน และมีรถมาส่งค้าใช้กัน ผู้ที่มีรถก็จะ บรรทุกสินค้าไปขายที่ตลาดหัวอิฐ ซึ่งเป็นแหล่งขายส่ง ที่นั่นจะมีพ่อค้าแม่ค้าคอยรับซื้อ แล้วขายต่อให้กับ ผู้ซื้อที่มาจากหลายแห่ง เช่น กรุงเทพฯ ภูเก็ต กระบี่